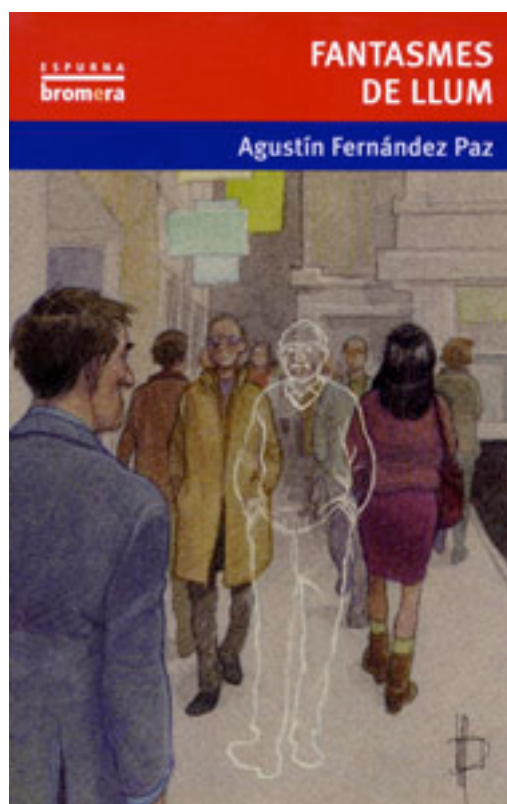

Cinema Paradiso

Agustín Fernández Paz. «Fantasmes de llum». Traducció de Josep Franco. Il·lustracions de Miguelanxo Prado. Col·lecció Espurna. Edicions Bromera, Alzira, 2012. A partir 14 anys. Pàgs. 195. Preu paper: 9,50 €.

A manera que anava avançant en la lectura d'aquesta novel·la d'Agustín Fernández Paz (Vilalba, Lugo, 1947), sense saber ben bé per què, se m'anaven fent presents en la memòria les imatges d'una de les pel·lícules més reveladores de l'educació sentimental de la generació europea de mitjan segle XX, 'Cinema Paradiso', del realitzador Giuseppe Tornatore, un film que es va estrenar coincidint amb la caiguda del Mur de Berlín, el 1989, i la transformació que aquest fet històric ha anat generant des d'aleshores a tot Europa.

I allò que era només una sospita se'm converteix de cop i volta

en una agradable sorpresa quan el protagonista de 'Fantasmes de llum', Damián, entra en contacte amb un encarregat de cabina de projecció d'un antic cinema a qui anomena... Alfredo! És a dir, una picada d'ullet de l'autor galleg cap a l'entranyable personatge d'Alfredo —que interpretava l'actor Philippe Noiret— de 'Cinema Paradiso', còmplice de Salvatore, l'espavilat i inoblidable infant del poblet italià que, de gran, acabarà sent un important director de cinema.

Agustín Fernández Paz fa també, com el director Giuseppe Tornatore, un homenatge d'amor al cinema i a les sales de cinema petites i populars de pobles i barris que han anat caient sota l'embat dels grans multicines, encaixats en grans complexos comercials.

Però no ens penséssim ara, pel que he dit, que Fernández Paz recrea o plagia 'Cinema Paradiso'. No, gens en absolut. Tot i que sí que es deixa temptar encara, en un dels passatges de la trama, pels retalls de fotogrames o fotografies amb els ulls, els llavis i parts del rostre de grans estrelles de la pantalla que cedeix al seu protagonista encara jove, Damián, i que recorda també els retalls de fotogrames, amb petons censurats per l'època, que l'Alfredo de 'Cinema Paradiso' va guardar, un cop cec, en una capsula de llauna, per fer arribar, quan ell fos mort, al petit Salvatore, que un dia va deixar el poble del seu cinema i no hi va tornar mai més fins a la mort d'Alfredo.

La novel·la 'Fantasmes de llum' juga amb la màgia del cinema per enllaçar les il·lusions, les fantasies, les aventures i els desitjos de la pantalla amb la dura realitat de la vida. Damián, que des que el seu Alfredo li va cedir el lloc a la cabina de projecció, porta trenta-cinc anys vivint tardes i nits de cinema, es troba, quan ja té cinquanta-dos anys, que el fill hereu dels Cinemes Soñadores li anuncia que tancarà les sales per oferir els locals a una sucosa promoció immobiliària i que ell i tota la plantilla de l'empresa entraran a l'atur.

I de la dura realitat, Fernández Paz torna a fer un salt a la fantasia, o la ciència-ficció si voleu, però una ciència-ficció plena de simbologia: Damián es converteix lentament en persona invisible, transparent només per a uns quants invisibles com ell, condemnat a la solitud i a la nostàlgia d'una feina tancada a la cabina que havia omplert tota la seva vida.

D'aquesta manera tan subtil l'autor parla del drama personal que assota actualment tantes i tantes persones en una edat pont entre la maduresa professional i la incertesa de la jubilació. Però encara hi ha més. Agustín Fernández Paz estructura la seva novel·la en una primera part de catorze capítols on es relata la

situació que viu Damián des que rep una trucada del propietari del cinema on treballa fins que descobreix els avantatges de la invisibilitat i l'existència d'un col·lectiu com ell que, amb unió, ni que sigui invisible, fa la força.

La segona part de la novel·la augmenta encara més l'interès de la seva lectura perquè l'autor, en un apartat que subtitula 'Preses extra', fa una narració-retrat individualitzada, com si fossin títols de crèdit, de cadascun dels principals personatges que han intervingut en la trama anterior: Damián i la cabina dels seus somnis, per entendre la seva relació sentimental amb el cinema; la passió per les estrelles del cinema; el retrat del fill hereu de l'empresari de la sala de cinema; una relació romàntica, de la qual Damián no en sap res, amb la taquillera de tota la vida; el fill de Damián, Ismael, que ara viu a Berlín amb una parella nòrdica, estudiant com ell —i aquí, per atzar potser, torna a sortir la coincidència de 'Cinema Paradiso' amb la ciutat de la caiguda del Mur— i que completa el quadre familiar de Damián i Marga, la mare d'Ismael; i el retrat de Marga, l'esposa de Damián que, a l'atur també com ell, va passar per una etapa d'emprenedora d'una floristeria superada igualment, com els cinemes, per la voracitat d'una gran cadena comercial.

Tota la narració de 'Fantasmes de llum' és plena de subtils referències a algunes de les pel·lícules imprescindibles d'un segle de cinema, amb alguns dels diàlegs més coneguts, frases impactants i citacions que l'autor relaciona amb la situació dels seus personatges. I, per acabar d'arrodonir la novel·la, un apèndix ofereix un recull de seixanta-dues pel·lícules, amb la seva fitxa tècnica i una sinopsi que, tal com està presentada, es converteix en un minicatàleg del cinema més important dels últims anys amb allò que justifica la recomanació de cada film.

Edicions Bromera ha fet una edició especial d'aquesta novel·la, que obre una nova línia de disseny, per commemorar que la col·lecció Espurna ha arribat al volum número 100, alguns títols de la qual han estat protagonitzats també per Agustín Fernández Paz, un habitual de la casa. L'edició de 'Fantasmes de llum' compta per això amb unes suggerents i, a la vegada, inquietants il·lustracions a tot color del dibuixant gallec, Miguelanxo Prado (A Coruña, 1958) que, en alguna de les làmines, diria que volen reproduir aquells grans cartells que anunciaven les estrenes més cèlebres a les façanes de les sales de cinema avui desaparegudes.
